

Muzeum Jedwabiu w Walencji

Muzeum to otwarto w październiku 1981 r. w istniejącym od 1479 roku łomu cechu *Arte Mayor de la Seda*. Tkaniny jedwabne prawdopodobnie wytwarzano w Walencji już wcześniej, jednak w spisie cechów z 1284 r. brak informacji o producentach jedwabiu. Tak więc przetwórstwo jedwabiu rozwinęło się w Walencji znacznie później niż w arabskiej części południowej Hiszpanii. Określenie *Colegio del Arte Mayor de la Seda* wskazuje, że cech zrzeszał wytwórców najdroższych tkanin wзорzystych. Dopiero później wykształciły się inne specjaności

jak: przewijaczy jedwabiu z kokonów, farbiarzy, pasamoników, aksamitników i wreszcie w 1769 r. producentów jedwabnych pończoch dzianych¹. Jedwabnictwo Walencji rozkwitło szczególnie w XVIII w., kiedy to dorównywało rozmiarami produkcji Nîmes i stanowiło trzecią lub czwartą część produkcji Lyonu². Jednak także wówczas było to przede wszystkim jedwabnictwo cechowe a kolegium *Arte Mayor de la Seda* odgrywało w nim ważną rolę.

Muzeum jest szczególnym typem zabytku a jego istnienie określa akt prawny wystawiony przez króla Juana Carlosa I 22 maja 1981 roku. Dyrektor Manuel Romero Martinez jest zarazem prezesem *Colegio del Arte Mayor de la Seda*. Muzeum ma szczególny charakter, będąc zbiorem dokumentów, narzędzi, wyrobów i pamiątek cechowych mieszczącym się w budynku z XV wieku. Jego założycieli nie interesują porównania jedwabnictwa walenckiego z równie sławną produkcją Sewilli, Grenady, Malagi, Toledo czy Barcelony. Ekspozycja muzealna obejmuje trzy sale, w przyszłości ma być rozszerzona o salę krosien jedwabniczych pochodzących z końca XVIII i początku XIX wieku. Obecnie można tu tylko obejrzeć maszynę do wąskich tkanin wzorzystych z XIX w. i dwa modele żakardów. Unikalnymi zabytkami są noże do cięcia aksamitu wzorzystego na różnych wysokościach, miary przepisowej szerokości tkanin jedwabnych wskazujące na próby standaryzacji produkcji i czółenka tkackie z XVIII wieku. Na wystawie zgromadzono też znaczną liczbę dokumentów różnych cechów jedwabniczych Walencji. Na uwagę zasługuje egzemplarz akcji kompanii założonej przez majstrów cechu *Arte Mayor de la Seda* w 1764 r., świadczący o próbach unowocześnienia systemu finansowania produkcji. Poza tym cech zgromadził znaczną liczbę insygniów cechowych i chorągwi z patronem św. Hieronimem, wyobrażeniami narzędzi tkackich oraz portretów swych dostojników. Najważniejszą część wystawy, poza narzędziami, stanowią próbki tkanin od XVI w. ukazujące charakterystyczny ornament i dość wysoki poziom techniczny jedwabnictwa Walencji. To jedyne w swoim rodzaju muzeum wciąż jeszcze działającego najbogatszego cechu miejskiego ukazuje pięć wieków jedwabnictwa jednego z ważniejszych w Europie ośrodków produkcji.

Irena Turnau
(Warszawa)

¹ Rafael Novella Sancho, *Retazos de la Historia del Colegio del Arte Mayor de la Seda*, Valencia 1965.

² Santiago Rodriguez Garcia, *El arte de las sedas valencianas en el siglo XVIII*, Valencia 1959, s. 141—164; Vicente Martinez Santos, *La sederia de Valencia 1750—1800*, „Moneda y Credito”, nr 134, 1975, s. 115—135.

**S.M. EL REY D. JUAN CARLOS I, otorgó el título de
MONUMENTO HISTORICO-ARTISTICO a la Casa-Huerto del
COLEGIO DEL ARTE MAYOR DE LA SEDA,
de Valencia el 22 de mayo de 1981**

El Colegio del Arte Mayor de la Seda se encuentra enclavado en uno de los barrios más característicos de Valencia.

Del relieve y la importancia de la industria de la seda en el medievo valenciano habla el hecho de crearse en mil cuatrocientos setenta y cuatro el Gremio de los Veluteros o Sederos, que ya desde antiguo desempeñan un importante papel en el esplendor comercial de la ciudad, importancia que fue ratificada por casi todos los monarcas españoles que les concedieron privilegios y mercedes, siendo bajo el reinado de Carlos II, en mil seiscientos ochenta y seis, cuando se le concedió el título de Colegio del Arte Mayor de la Seda.

Del edificio original gótico quedan algunos restos, habiendo pasado por diversas transformaciones de adaptación a las necesidades del momento, pero conserva en su estructura interesantes artesonados, frescos, pavimentos, una escalera gótica de caracol, así como la puerta adintelada, de labra barroca, con bello atorreliete representando a San Jerónimo.

Resulta también interesante el contenido. Posee un valiosísimo archivo, un extenso muestrario de tejidos clásicos, una colección de cuños, xilografías, telares y otros útiles del oficio que constituye un embrón de lo que, en su día, podría ser Museo de la Seda.

Tanto por su importancia histórica, por tratarse de una de las instituciones que han sobrevivido a lo largo de siglos, como por el interés artístico del propio edificio, por su enclave y para que en el futuro pueda seguir conservándose este patrimonio, la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando considera que el Colegio del Arte Mayor de la Seda, en Valencia, merece ser declarado monumento histórico-artístico, de carácter nacional.

En virtud de lo expuesto y de conformidad con lo establecido en los artículos tercero, catorce y quince de la Ley de trece de mayo de mil novecientos treinta y tres y diecisiete, dieciocho y diecinueve del Reglamento para su aplicación de dieciséis de abril de mil novecientos treinta y seis, a propuesta del Ministerio de Cultura y previa deliberación del Consejo de Ministros en su reunión del día veintidós de mayo de mil novecientos ochenta y uno.

DISPONGO:

Artículo primero.—Se declara monumento histórico-artístico, de carácter nacional, el Colegio del Arte Mayor de la Seda y su huerto, en Valencia.

Artículo segundo.—La tutela de este monumento, que queda bajo la protección del Estado, será ejercida a través de la Dirección General de Bellas Artes, Archivos y Bibliotecas, por el Ministerio de Cultura, el cual queda facultado para dictar cuantas disposiciones sean necesarias para el mejor desarrollo del presente Real Decreto.

Dado en Madrid a veintidós de mayo de mil novecientos ochenta y uno.

JUAN CARLOS, R.

El Ministro de Cultura,
FRANCO CAVERO LATAILLADE

Ryc. 1. Przywilej króla Juana Carlosa I dla muzeum w Walencji z 22 maja 1981 roku